

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та національної безпеки

Кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

Силабус навчальної дисципліни «УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ БЮДЖЕТАМИ»

1. Профіль дисципліни

Освітньо-професійна програма «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»	Освітній ступінь –бакалавр Галузь знань: 28 «Публічне управління та адміністрування» Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування» Кількість кредитів – 5 Загальна кількість годин – 150 Рік підготовки, семестр – 4-й, 7-й Компонента освітньої програми: <i>обов'язкова</i> Цикл підготовки: <i>загальний</i> Мова викладання: українська
--	---

2. Інформація про викладача

Викладач (-і)	Першко Лариса Олександрівна
Профайл викладача (-ів)	https://tinyurl.com/yvtza3ey
Контактна інформація	+380982542626 Larisa_pershko@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	https://tinyurl.com/s5berbh2
Консультації	Онлайн консультація через Zoom, Viber щопонеділка з 13.00 до 17.00

3. Анотація до дисципліни

Мета. Формування системи знань щодо теоретичних основ та практичних навичок управління ресурсами місцевих громад, планування доходів та видатків в умовах децентралізації. Вона охоплює бюджетний процес (прогнозування, затвердження, виконання), програмно-цільовий метод (паспорти програм), фінансову самостійність ОМС та казначейське обслуговування.

Завдання: вивчення механізмів формування місцевих бюджетів, застосування програмно-цільового методу (ПЦМ) та аналіз міжбюджетних відносин; формування знань про механізми планування, виконання та контролю бюджетів територіальних громад.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальних (ЗК):

ЗК08. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК09. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

СК01. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів;

СК11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН08. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень;

РН16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- законодавче поле: положення Бюджетного кодексу України та Податкового кодексу в частині місцевих податків;

- структуру бюджету: класифікацію доходів (закріплені, власні, трансферти) та видатків місцевого самоврядування;

- бюджетний регламент: етапи та терміни бюджетного процесу в громаді;

- механізм вирівнювання: як працюють реверсна та базова дотації;

- інструменти прозорості: принципи роботи з порталом Open Budget та вимоги до оприлюднення даних;

вміти:

- проводити аналіз: оцінювати фінансову спроможність громади за допомогою моніторингу Мінфіну;

- здійснювати контроль: перевіряти цільове використання коштів та аналізувати звіти про виконання бюджету;

- обґрунтовувати необхідність залучення місцевих запозичень або реалізації проектів громадського бюджету;

- оперативно коригувати бюджетні показники в умовах воєнного стану або змін у розподілі «військового» ПДФО;

- комунікувати з мешканцями громади щодо пріоритетів бюджетних витрат.

4. Організація навчання

4.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна	Заочна
Лекції	30	6
Практичні / лабораторні	30	8
Самостійна робота	90	136

4.2. Зміст початкової дисципліни

№ з/п	Тема	Структура курсу	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	Т1	Сутність, складові та засади організації місцевих бюджетів 1. Історія виникнення місцевих фінансів. 2. Система місцевих фінансів, їх функції. 3. Місцеві бюджети як інструмент економічного зростання. 4. Територіальна громада та її правовий статус. 5. Фінансова автономія місцевих органів влади.	15	15
2	Т2	Фінансова політика місцевих органів влади 1. Поняття, економічний зміст та завдання фінансової політики органів місцевого самоврядування. 2. Нормативно – правове забезпечення органів місцевої влади. 3. Сутність мобілізації фінансових ресурсів на регіональному рівні. 4. Проведення фінансової політики в умовах сьогодення.	15	15
3	Т3	Місцеві бюджети як основа фінансової бази місцевих органів влади 1. Поняття самостійності місцевого бюджету. 2. Принципи організації місцевих бюджетів. 3. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави. 4. Доходи та видатки місцевих бюджетів. 5. Вільні бюджетні кошти. 6. Підходи до розподілу коштів місцевих бюджетів.	15	15
4	Т4	Формування дохідної бази місцевих бюджетів 1. Склад та структура доходів місцевих бюджетів. 2. Принципи формування доходів місцевих органів влади. 3. Джерела формування доходів місцевого самоврядування.	15	15
5	Т5	Система видатків місцевих бюджетів 1. Надання державних та громадських послуг: конституційні гарантії. 2. Фінансування власних та делегованих повноважень органами місцевого самоврядування. 3. Планування видатків місцевих бюджетів.	15	15
6	Т6	Фінансове вирівнювання та бюджетне регулювання 1. Поняття та принципи бюджетного унітаризму та федералізму. 2. Концепції бюджетної децентралізації та субсидарності.	15	15

		<ul style="list-style-type: none"> 3. Інструменти міжбюджетних відносин. 4. Правове регулювання бюджетних трансфертів. 5. Завдання державної регіональної фінансової політики. 6. Фіскальні дисбаланси та їх фінансове вирівнювання.. 		
7	T7	Бюджетний процес на місцевому рівні <ul style="list-style-type: none"> 1. Основи бюджетної системи України. 2. Роль місцевих бюджетів у фінансовій системі держави. 3. Бюджетний процес. 4. Економічний і політичний вплив на бюджет органу місцевого самоврядування. 5. Розвиток місцевого самоврядування в контексті здійснення політики європейської інтеграції України. 	15	15
8	T8	Організація фінансової діяльності підприємств місцевого господарства <ul style="list-style-type: none"> 1. Сутність місцевого господарства та його основні складові. 2. Місцеве господарство в системі місцевих фінансів. 3. Основи організації фінансової діяльності підприємств місцевого господарства. 	10	15
9	T9	Управління бюджетами і фінансовий контроль на регіональному рівні <ul style="list-style-type: none"> 1. Порядок затвердження та виконання місцевого бюджету. 2. Утворення позабюджетних, цільових і резервних фондів. 3. Місцеві фінансові органи та їх функції. 4. Поняття і система касового виконання місцевих бюджетів. 5. Контроль фінансової діяльності місцевого самоврядування. 	20	15
10	T10	Світовий досвід організації місцевих бюджетів <ul style="list-style-type: none"> 1. Європейська Хартія про місцеве самоврядування. 2. Організаційно-правові форми місцевого самоврядування у зарубіжних країнах. 3. Забезпечення самостійності місцевих фінансів у країнах з високим ступенем розвитку ринкової економіки. 4. Міжбюджетні відносини у зарубіжних країнах. 5. Місцеве фінансове планування в зарубіжних країнах. 6. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування. 	15	15
Разом:			150	150

4.3. Форми контролю та методи оцінювання

Основними видами контролю результатів навчання під час вивчення дисципліни «Управління місцевими бюджетами» є: поточний, періодичний і підсумковий.

Поточний контроль здійснюється у формі усного та письмового опитування, тестування, виконання індивідуальних завдань і розрахункових робіт, підготовки презентацій та аналітичних оглядів. За сукупністю певних тем здійснюється періодичний контроль у вигляді модульних контрольних

робіт, розв'язання фінансових та облікових задач, виконання кейсів, що моделюють реальні у мови функціонування підприємств.

Після вивчення курсу застосовується підсумковий контроль у формі екзамену. Підсумкова оцінка визначається як середнє арифметичне значення оцінювання знань і вмінь здобувача вищої освіти за поточний та підсумковий контроль за 5-бальною системою з наступним переведенням в 100-бальну шляхом множення середнього значення на коефіцієнт переведення 20. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

Оцінювання кожного з виконаних практичних завдань здійснюється за такими критеріями:

5 балів – здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичного завдання, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує практичне завдання стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки;

4 бали – здобувач вищої освіти достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичного завдання, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки;

3 бали – здобувач вищої освіти відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє базові знання окремих положень, наводить приклади типових бухгалтерських проведення, проводить прості розрахунки. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки;

2 бали – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичного завдання;

1 бал – здобувач вищої освіти не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ,

допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді;

0 балів – здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичного завдання.

Під час оцінювання знань і вмінь здобувачів можуть бути враховані результати навчання, отримані у неформальній освіті. Для цього, здобувач освіти, що має підтвердження про результати навчання у неформальній освіті (сертифікат, диплом чи інший документ), звертається із письмовою заявою в деканат факультету і складає підсумковий контроль предметної комісії. Наявність підтверджуючих документів є підставою для зарахування окремої теми лекційного чи практичного заняття, змістовного модуля чи всього навчального матеріалу дисципліни за умови, що програма неформальної освіти відповідає робочій програмі дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Розподіл балів оцінювання знань здобувачів вищої освіти
за видами навчальних занять з дисципліни
«Управління місцевими бюджетами»

Поточний та періодичний контроль										Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів
Змістовний модуль 1					Змістовний модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	40	100
Контрольна робота за заліковим модулем 1 – 5					Контрольна робота за заліковим модулем 2 – 5						

Шкала оцінювання: національна та шкала університету

Сума балів за шкалою університету (за всі види освітньої діяльності)	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи) практики	для заліку
90-100	Відмінно	Зараховано
75-89	Добре	
60-74	Задовільно	
менше 60	Незадовільно	Не зараховано

Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку за залікову навчальну дисципліну, якщо за результатами поточного контролю він набрав 60 і більше балів. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів, він повинен виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів одержати відповідну кількість залікових балів із дисципліни. Якщо за результатами поточного контролю здобувач вищої освіти набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він також може виконати залікове завдання і з урахуванням його результатів підвищити свою підсумкову оцінку з дисципліни.

5. Політики дисципліни

Політики курсу «Управління місцевими бюджетами» вибудовуються із урахуванням норм законодавства України щодо академічної доброчесності, у т. ч. щодо використання штучного інтелекту, та регламентних документів щодо організації навчання у Поліському університеті.

Політика щодо відвідування: задля успішного засвоєння теоретичних знань і формування компетентностей здобувачі освіти зобов'язані регулярно відвідувати заняття, брати активну участь у обговоренні ключових питань із теми, виконувати необхідний мінімум навчальної роботи.

Політика щодо дедлайнів: індивідуальні та самостійні роботи здобувачі освіти мають здавати вчасно, відповідно до плану заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, участь у конференціях, тривога, відсутність світла тощо) термін зарахування навчальних завдань може бути подовжений за погодженням із викладачем курсу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, зараховуються зі зниженням оцінки.

Політика щодо комунікації із викладачем: у разі виникнення певних труднощів при вивченні дисципліни здобувач освіти може звертатися до викладача у години консультацій за додатковими роз'ясненнями.

6. Література, необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Основна

1. Першко Л.О., Ріппа М.Б. Фінанси: навч. посібник. - Київ: ПВНЗ «ІЕЕП», 2020. 13,5 д.а.

2. Якобчук В.П., Скидан О.В., Дацій Н.В., Данкевич В. Є., Данкевич Є. М., Данкевич А. Є., Литвинчук І.Л., Першко Л.О., Симоненко Л.І., Довженко В.А., Войтенко А.Б., Захаріна О.В., Іванюк О.В., Мосієнко О.В. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. / за заг. ред. В.П. Якобчук. Київ: Видавництво Ліра-К, 2024. 476 с.

3. Перспективи використання податкових інструментів регіонального розвитку. Монографія. Фінансові інструменти регіонального розвитку в Україні в умовах децентралізації. Ірпінь. УДПСУ., 2021. - 318 с. С.225-246. <https://tinyurl.com/ysv5nkfs>

4. Kussainov, K., Goncharuk, N., Prokopenko, L., Pershko, L., Vyshnivska, B., Akimov, O. Anti-corruption Management Mechanisms and the Construction of a Security Landscape in the Financial Sector of the EU Economic System Against the Background of Challenges to European Integration: Implications for Artificial Intelligence Technologies. *Economic Affairs New Delhi* Open source preview, 2023, 68(1), pp. 509–521 doi: 10.46852/0424-2513.1.2023.20

5. Довженко В.А., Першко Л.О., Сус Ю.Ю. Планування фінансових ресурсів територіальних громад в умовах воєнного стану та повоєнного відновлення України. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2024. (№ 13). С. 34-45. <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2024-13-02-02/2024-13-02-02>

6. Нооаналіз коеволюції суспільств й освіт та прогноз майбутнього / Л.О. Першко, К Корсак, Т Кірик, та ін. *Grasl of Science* 2023. № 26. URL: <https://previous.scientia.report/index.php/archive/article/view/911>

7. Першко Л.О. Фінансова парадигма зміцнення самостійності місцевих бюджетів в Україні: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2024 року. – Бергове: Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II, 2024. – С. 312-315.

8. Дурова, Н. В., Першко, Л.О. Геоінформаційні технології територіальних громад в умовах діджиталізації. *Академічні візії*, 2024. (32). <https://tinyurl.com/yyttr494>

9. Mykolaichuk, M., Shpektorenko, I., Pershko, L., Pasichnyi, R., Blishchuk, K., & Dzvinchuk, D.. (2024). Innovative competences in public administration: The key to sustainable development, increasing financial efficiency and ensuring national security. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 8(6), 1334–1343. <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.2250>

10. Pyatnychuk, I. ., Akimova, L. ., Pavlovskyi, O. ., Vengerskyi, O. ., Akimov, O. ., & Pershko, L. . (2024). The economic and legal dimension of the migration of intellectual and human capital as a threat to national security: The role and possibilities of public administration. *Edelweiss Applied Science and Technology*, 8(6), 1481–1491. <https://doi.org/10.55214/25768484.v8i6.226410>.

Додаткова

1. Національна стратегія доходів до 2030 року: роз'яснення Мінфіну. URL: https://biz.ligazakon.net/news/224571_natsionalna-strategiya-dokhodiv-do-2030-roku-rozyasnennya-mnfnu

2. Національна стратегія доходів погіршує умови ведення бізнесу (заява). URL: <https://urb.org.ua/nacziionalnastrategiya-dohodiv-pogirshu%D1%94-umovi-vedennya-biznesu-zayava/>

3. Оцінка аналітичними центрами Нацстратегії доходів 2030. URL: <https://case-ukraine.com.ua/news/otsinkaanalitichnymy-tsentramy-natsstrategiyi-dohodiv-2030/>

4. Нацстратегія доходів: чому бізнес б'є на сполох? URL: <https://www.dw.com/uk/nacionalna-strategia-dohodiv-do2030-roku-comu-biznes-be-na-spoloh/a-67889217>

5. Очікуємо масову тінізацію: Що не так з Національною стратегією доходів 2030 від Мінфіну? URL:<https://biz.nv.ua/ukr/experts/podatki-v-ukrajini-nacionalna-strategiya-dohodiv-2030-ne-vipravdaye-ochikuvan-noviniukrajini-50388039.html>

6. «Національна стратегія доходів»: аналіз впливу на органи місцевого самоврядування. URL:<https://decentralization.ua/news/17374?page=0>

Електронні інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України: Офіційний сайт. Веб-сайт: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

2. Про схвалення Національної стратегії доходів до 2030 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 р. № 1218-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1218-2023-%D1%80#Text>

3. Директива Ради (ЄС) 2023/2226 від 17 жовтня 2023 року про внесення змін до Директиви 2011/16/ЄС про адміністративне співробітництво у сфері оподаткування

4. План для Ukraine Facility. 2024-2027. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wpcontent/uploads/2024/03/plan-ukraine-facility.pdf>

5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

6. Міжнародний валютний фонд. URL: <https://www.imf.org/ru/Home>.

7. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

8. Конституція України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254/96-вр>

9. Бюджетний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

10. Про ціни і ціноутворення : Закон України від 21.06.2012 №5007-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5007-17>

11. Митний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

12. Податковий кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

13. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.1993 №3125-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3125-12>

15. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 №2121-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

16. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 №3723-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

17. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань : Закон України від 15.05.2003 №755-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/755-15>

18. Про державну статистику : Закон України від 17.09.1992 №2614-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2614-12>

19. Про електронний цифровий підпис : Закон України від 22.05.2003 №852-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/852-15>

20. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 №851-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/851-15>

Викладач _____

Лариса ПЕРШКО

Завідувач кафедри _____

Валентина ЯКОБЧУК